

PRACE NAUKOWE

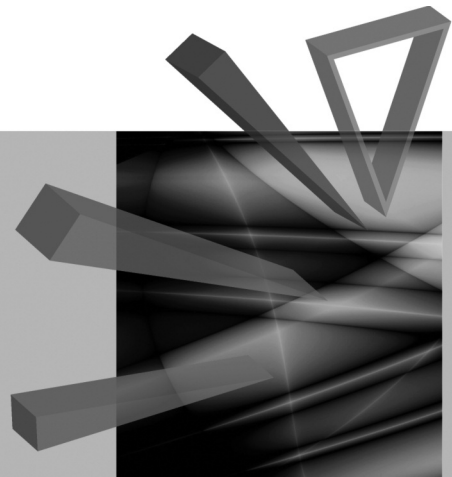
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

227

Polityka spójności w okresie 2014–2020 a rozwój regionów Europy

pod redakcją

Ewy Pancer-Cybulskiej

Ewy Szostak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Recenzenci: Stanisław Ciok, Andrzej Rączaszek

Redaktor Wydawnictwa: Agnieszka Flasińska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-151-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część 1. Polityka spójności w Polsce w kontekście wyzwań rozwojowych

---

Marek W. Kozak: Polska polityka spójności – wyzwania	13
Stanisław Korenik: Region ekonomiczny wobec nowych wyzwań	25
Krystian Heffner, Piotr Gibas: Regiony słabiej rozwinięte a efekty polityki spójności w Polsce	36
Magdalena Pronobis: Polityka regionalna Unii Europejskiej: źródła nieefektywności	53
Urszula Kalina-Prasznic: Systemy emerytalne a spójność społeczna	65
Małgorzata Rogowska: Znaczenie kultury w polityce spójności UE	75
Danuta Legucka: Determinanty rozwoju obszarów wiejskich a polityka spójności Unii Europejskiej	84
Monika Słupińska: Regiony w europejskiej polityce spójności w okresie 2014–2020	96
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Możliwości poprawy skuteczności administracji publicznej w kontekście założeń polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014–2020	107
Ewa Szostak: Polityka innowacyjna w Polsce wobec wyzwań strategii <i>Europa 2020</i>	117

Część 2. Polityka spójności w doświadczeniach polskich regionów

---

Barbara Kryk, Beata Skubiak: Współczesny paradygmat rozwoju i realizacja polityki strukturalnej w regionie zachodniopomorskim w latach 2004–2008	131
Joanna Kenc: Rozwój współpracy partnerskiej miast Dolnego Śląska	143
Iwona Kukulak-Dolata: Analiza potencjału integracji cyfrowej mazowieckich instytucji samorządowych	154
Wioletta Czemieli-Grzybowska: Wsparcie rozwoju eksportu przedsiębiorstw w województwie podlaskim w ramach polityki spójności	163
Alicja Małgorzata Graczyk: Realizacja celów polityki spójności na przykładzie rozwoju morskich farm wiatrowych w Polsce	174
Andrzej Graczyk: Ekonomiczne problemy wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej	182
Dorota Rynio: Polityka spójności a nowy paradygmat polityki regionalnej w Polsce	192

Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Zróżnicowanie powiatów w Polsce w zakresie poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego.....	202
Anna Nowak: Rola rolnictwa jako integralnego elementu rozwoju polskich regionów	212
Wiesława Lizińska, Roman Kisiel, Lucyna Szczebiot-Knoblach: Uwarunkowania rozwoju Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce i jego perspektywy	223
Maria Bucka: Funkcjonowanie polskich przedsiębiorstw w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	233

Summaries

Part 1. Cohesion Policy in Poland in the context of development challenges

---

Marek W. Kozak: Polish cohesion policy – challenges ahead.....	24
Stanisław Korenik: Economic region towards new challenges	35
Krystian Heffner, Piotr Gibas: Lesser developed regions and cohesion policy effects in Poland.....	52
Magdalena Pronobis: Regional Policy of the European Union: sources of ineffectiveness	64
Urszula Kalina-Prasznic: Pension systems and social cohesion.....	74
Małgorzata Rogowska: The importance of culture in the EU cohesion policy	83
Danuta Legucka: Determinants of rural development and the European Union cohesion policy	95
Monika Słupińska: Regions in European cohesion policy during the period 2014-2020	106
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Opportunities to improve the effectiveness of public administration in the context of EU cohesion policy 2014-2020	116
Ewa Szostak: Innovation policy in Poland towards the challenge of <i>Europe 2020</i> Strategy	127

Part 2. Cohesion Policy in Polish regions experience

Barbara Kryk, Beata Skubiak: Modern paradigm of development and implementation of structural policies in the West Pomeranian region in the years 2004–2008.....	142
Joanna Kenc: The development of town twinning cooperation in Lower Silesia.....	153
Iwona Kukulak-Dolata: Analysis of the digital integration potential of the Mazowieckie local government institutions	162
Wioletta Czemiel-Grzybowska: Support of export development of businesses in Podlaskie voivodeship in the cohesion policy.....	173

Alicja Małgorzata Graczyk: Cohesion policy accomplishment based on offshore wind farms development in Poland	181
Andrzej Graczyk: Economic problems of energy use in public service buildings.....	191
Dorota Rynio: Cohesion Policy and a new paradigm of regional policy in Poland	201
Anna Wojewódzka-Wiewiórska: Districts division in Poland in terms of the socio-economic development level.....	211
Anna Nowak: The role of agriculture as an integral element of Polish regions development.....	222
Wiesława Lizińska, Roman Kisiel, Lucyna Szczebiot-Knoblauch: Conditions for the development of special economic zones in Poland and its perspective	232
Maria Bucka: Behavior of Polish enterprises during economic slowdown in Poland	241

Wioletta Czemiel-Grzybowska

Politechnika Białostocka

WSPARCIE ROZWOJU EKSPORTU PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI

Streszczenie: Polityka spójności ma na celu zmniejszanie różnic w poziomach rozwoju regionów, wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw. Wymiana międzynarodowa wymaga działań skierowanych na wzmocnienie rozwoju eksportu, jako dźwigni sukcesu firmy w kierunku pozyskania przewagi konkurencyjnej. W okresie dekonunktury przedsiębiorstwa dokonują szczególnie ostrożnych działań w doborze kontrahentów, zwłaszcza na rynkach światowych. Kierunki ekspansji są uzależnione od dostępu rynków i wymaganych atestów, świadectw i certyfikatów. W okresie finansowania 2007–2013 UE wspiera rozwój eksportu ze środków strukturalnych. Województwo podlaskie, będąc bramą na wschód Unii Europejskiej, przy szczególnym położeniu geopolitycznym powinno bardziej niż inne województwa rozwijać eksport.

Słowa kluczowe: spójność, przedsiębiorczość, eksport, fundusze strukturalne.

1. Wstęp

„Państwa członkowskie pragną wzmocnienia jedności swoich gospodarek i zabezpieczenia ich harmonijnego rozwoju, poprzez zmniejszenie różnic istniejących między poszczególnymi regionami oraz łagodzenia zacofania mniej uprzywilejowanych regionów”. Stwierdzenie to przytoczone z preambuły Traktatu rzymskiego¹ najlepiej oddaje istotę polityki spójności.

Zgodnie z zapisami *Traktatu Wspólnot Europejskich*² polityka spójności ma na celu zmniejszanie różnic w poziomach rozwoju regionów oraz zmniejszanie zacofania regionów lub wysp najmniej uprzywilejowanych, w tym obszarów wiejskich, czyli reasumując, ma ona na celu wspieranie procesu konwergencji regionalnej. Ponadto art. 160 TWE³ informuje, iż polityka spójności (poprzez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) ma także na celu pomoc w konwersji regionów z upadają-

---

¹ *Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą z dnia 25 marca 1957 r.*, DzU UE C 306, 17 grudnia 2007 r., s. 1.

² Art. 158 *Traktatu Wspólnot Europejskich*, DzU Unii Europejskiej, C321/E11 z dnia 29.12.2006.

³ Tamże, art. 160.

cym przemysłem. Nie muszą to być regiony ubogie, o niskim poziomie PKB, ale takie, w których doszło do zapaści któregoś z sektorów przemysłu, w wyniku czego, ze względu na skomplikowaną sytuację społeczną, wymagają one wsparcia. Polityka kohezji stanowi jedyną politykę Unii, która w wyraźny sposób podejmuje problematykę zmniejszania różnic pod względem standardu życia i możliwości rozwoju społeczności regionów. Zawiera ona elementy transferu środków pomiędzy państwami członkowskimi, za pośrednictwem budżetu Unii, w celu wspierania wzrostu gospodarczego oraz trwałego rozwoju krajów członkowskich. O poziomie rozwoju decyduje dynamika PKB, co przekłada się na kondycję przedsiębiorstw. Eksport w rozwijającym się kraju Unii Europejskiej (UE) to kluczowy obszar rozwoju każdego przedsiębiorstwa. Kierunki ekspansji są uzależnione od dostępu rynków i wymaganych atestów, świadectw i certyfikatów. W okresie finansowania 2007–2013 UE wspiera rozwój eksportu ze środków strukturalnych. W bieżącym okresie programowania (lata 2007–2013) mamy do wykorzystania ponad 60 mld euro, z czego znaczna część przeznaczona jest na wsparcie przedsiębiorczości i przedsiębiorstw. Możliwość dofinansowania eksportu bezzwrotną dotacją nabiera szczególnego znaczenia w czasach światowego kryzysu, kiedy trudno o pozyskanie środków z innych źródeł.

Cel główny referatu to ocena zainteresowania podlaskich przedsiębiorców wzmocnieniem działań eksportowych z funduszy strukturalnych.

2. Przedsiębiorczość

Historia powstawania przedsiębiorstw sięga XVII–XVIII w. To w Anglii powstały pierwsze manufaktury, uważane za bezpośrednich przodków dzisiejszych przedsiębiorstw. Przedsiębiorca gromadził w niej rzemieślników, którzy wytwarzali różne rzeczy pod jego dachem, z wykorzystaniem jego surowców i narzędzi⁴. Historyczna i definicyjna ewaluacja przedsiębiorczości to dorobek wielu pokoleń nierozzerwalnie związany z przedsiębiorstwem i przedsiębiorcą.

Obecnie przedsiębiorczość bywa odnoszona do pojedynczej osoby, całego przedsiębiorstwa, danej grupy ludzi (np. narodu) lub też tylko do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Przez pojęcie to rozumie się zdolność do podejmowania inicjatywy i związanego z nim ryzyka oraz ponoszenia długotrwałego wysiłku, akceptację dużego zakresu swoich obowiązków, elastyczność, umiejętność kierowania ludźmi i motywowania ich do realizacji określonych celów⁵. Przedsiębiorczość jako pojęcie związane z przedsiębiorstwem (lub inną organizacją) jest definiowana jako cecha, postawa przedsiębiorcy, menedżera lub też całego przedsiębiorstwa, charakteryzujących się:

---

⁴ S. Sudół, *Przedsiębiorstwo. Podstawy nauki o przedsiębiorstwie. Zarządzanie przedsiębiorstwem*, PWE, Warszawa 2006, s. 14.

⁵ K. Jaremczuk (red.), *Uwarunkowania przedsiębiorczości: różnorodność i zmienność*, PWSZ im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Tarnobrzeg 2008, s. 31.

1) gotowością i zdolnością do podejmowania oraz rozwiązywania w sposób twórczy i nowatorski pojawiających się problemów, przy świadomości i akceptacji wiążącego się z tym ryzyka;

2) umiejętnością wykorzystywania pojawiających się szans;

3) umiejętnością obserwacji otoczenia i przystosowywania się do jego zmian.

Niektórzy autorzy wyodrębniają z przedsiębiorczości innowacyjność, traktując ją jako zupełnie odrębną cechę. Jednak takie rozróżnienie nie jest zasadne, nie istnieje bowiem przedsiębiorczość bez innowacyjności. Choć pojęcia te nie są synonimami, to są nierozdzielnie połączone ze sobą. Jak twierdzi P.F. Drucker, przedsiębiorczość powinna wyrażać się w „celowym poszukiwaniu źródeł innowacji, wypatrywaniu zmian i ich symptomów, wskazujących na możliwość wprowadzenia udanej innowacji”⁶. Innowacyjność obejmuje ogół przedsięwzięć o charakterze naukowo-badawczym, technicznym, organizacyjnym, finansowym i komercyjnym, związanych z opracowaniem i wdrożeniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów czy procesów. Mogą to być m.in. prace badawczo-rozwojowe, zakup licencji oraz maszyn i urządzeń, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków służących działalności innowacyjnej, szkolenia pracowników, marketing nowych lub ulepszonych produktów i usług.

Przedsiębiorczość jest bardzo zróżnicowana, można to zauważyć nie tylko porównując różne kraje czy regiony, ale nawet różne firmy w tym samym państwie. Przyczyn takiego zróżnicowania najczęściej szuka się w uwarunkowaniach ekonomicznych, społecznych i politycznych. S. Sudol wymienia następujące czynniki mające wpływ na przedsiębiorczość⁷:

1) polityczno-społeczno-ekonomiczny system kraju – rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają duży zakres swobód politycznych i gospodarczych, dobrze chroniona własność prywatna i otwarta gospodarka;

2) ekonomiczno-społeczna polityka państwa – tu istotne są stabilność i jednoznaczność przepisów regulujących życie gospodarcze i społeczne, nadmiar regulacji prawnych wpływa niekorzystnie na przedsiębiorczość, taki sam skutek wywierają zbyt wysokie podatki;

3) infrastruktura rynkowa – występowanie wielu instytucji, takich jak banki, firmy ubezpieczeniowe, giełdy;

4) sytuacja ekonomiczna kraju, a w szczególności poziom rozwoju społecznego i poziom życia ludności oraz sytuacja na rynku pracy i rynku finansowym;

5) system zarządzania przedsiębiorstwem i jego sprawność.

Obszar badawczy obejmujący swym zasięgiem województwo podlaskie jest bardzo zdywersyfikowany pod względem zasięgu oddziaływania wymienionych czynników. Jednak można stwierdzić, iż jego niedoskonałość wynika z zaszłości historycznych, a polepszające się wskaźniki społeczno-ekonomiczne są dowodem na dynamiczny rozwój przedsiębiorczości w oparciu o posiadany potencjał regionu.

⁶ J. Engelhardt (red.), *Współczesne przedsiębiorstwo*, CeDeWu, Warszawa 2009, s. 93.

⁷ K. Jaremczuk (red.), wyd. cyt., s. 41.

3. Przedsiębiorczość w województwie podlaskim

Przedsiębiorczość ma szanse rozwoju w sprzyjającym otoczeniu. Tempo rozwoju uzależnione jest od czynników sprzyjających podmiotom gospodarczym. Identyfikacja poziomu przedsiębiorczości w województwie podlaskim pozwoli na analizę zależności pomiędzy stopniem absorpcji funduszy strukturalnych a stopniem rozwoju podmiotów gospodarczych na tym obszarze. W tym celu dokonano analizy województwa ze względu na liczbę przedsiębiorstw, na sekcje PKD, na liczbę pracujących.

Na przestrzeni lat województwo podlaskie, w porównaniu do innych polskich regionów, zajmuje jedno z trzech ostatnich miejsc pod względem liczby funkcjonujących przedsiębiorstw. Nieco korzystniej plasuje się w rankingu województw według liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców, w którym w 2008 r. wyprzedziło województwa lubelskie, podkarpackie, opolskie i świętokrzyskie.

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw w województwie podlaskim w latach 2004–2008

Rok	Mikro	Małe	Średnie	Duże	Ogółem		
					liczba	dynamika (%)	na 1000 mieszkańców
2008	45 934	1 364	376	58	47 732	104,77	40,1
2007	43 988	1 153	352	65	45 558	107,59	38,2
2006	40 835	1 107	346	57	42 345	105,51	35,4
2005	38 626	1 110	342	57	40 135	96,64	33,5
2004	40 029	1 094	352	56	41 531	-	34,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów GUS *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych*, za lata 2004–2008, http://www.stat.gov.pl/gus/podmioty_gospodarcze_PLK_HTML.htm (dostęp: 5.10.2011).

Od 2005 r. liczba przedsiębiorstw w województwie podlaskim systematycznie rośnie. Największa dynamika wzrostu wystąpiła w 2007 r. i wyniosła 107,59%. Światowy kryzys gospodarczy w 2008 r. spowolnił nieco tempo powstawania nowych firm, ale mimo to otrzymano zadowalający wskaźnik dynamiki na poziomie 104,77%. W ostatnim badanym roku w województwie było już ponad 47 tys. firm, co świadczy o tym, iż w ciągu 5 lat powstało ponad 6 tys. nowych przedsiębiorstw.

Tak jak w strukturze przedsiębiorstw w Polsce, tak i w strukturze firm województwa podlaskiego dominują mikroprzedsiębiorstwa. W 2008 r. stanowiły one 96,2 % wszystkich przedsiębiorstw. Udział pozostałych rodzajów firm przedstawiał się następująco: małe – 2,9%, średnie – 0,8%, duże – 0,1%.

W 2009 r. w województwie podlaskim w systemie REGON znajdowało się ponad 91 tys. przedsiębiorstw z sektora MŚP. Zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa mikro (ok. 95%). Firmy z regionu stanowiły nieco ponad 2%

wszystkich firm zarejestrowanych w kraju. Taki wynik plasuje region na końcu rankingu wszystkich województw.

Jeżeli chodzi o zdwersyfikowane obszary działalności gospodarczej, to największej przedsiębiorstw działa w sekcji „handel i naprawy”. W 2008 r. było ich 15 488, co stanowi 32,4% wszystkich działających w województwie firm. Znaczna część prowadzi działalność w sekcjach „obsługa nieruchomości i firm, nauka” – 13,3%, „budownictwo” – 12,9%, oraz „transport, gospodarka magazynowa i łączność” – 10,4%. Najmniej natomiast w sekcjach „leśnictwo, rybactwo i rybołówstwo” oraz „edukacja” – odpowiednio 1,1 i 1,4%. Szczegółowy podział przedsiębiorstw według sekcji w latach 2004–2008 przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Przedsiębiorstwa w województwie podlaskim według sekcji PKD w latach 2004–2008

Nazwa sekcji	2004	2005	2006	2007	2008	Dynamika (2008/2004) *100%
Leśnictwo, rybactwo i rybołówstwo	356	456	548	486	538	151,12
Przemysł	4 752	4 214	4 158	4 277	4 428	93,18
Budownictwo	4 226	3700	4 022	5 591	6 148	145,48
Handel i naprawy	14 055	13 379	15 016	15 354	15 448	109,91
Hotele i restauracje	717	1 211	1045	1 075	1 111	154,95
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 962	4 666	4 499	4 782	4 970	125,44
Pośrednictwo finansowe	1 673	1 429	1 422	1 814	1 368	81,77
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	6 122	5 506	5 863	6 242	6 336	103,50
Edukacja	515	605	618	659	661	128,35
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	3 241	3 289	3 331	3 445	4 019	124,01
Pozostała działalność	1 912	1 681	1 822	1 833	2 335	122,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów GUS *Działalność przedsiębiorstw...*

W badanym okresie największa dynamika wystąpiła w sekcji „hotele i restauracje”. W latach 2004–2008 liczba przedsiębiorstw działających w tej branży zwiększyła się niemalże o 55%. Możliwe, iż sytuacja ta jest odzwierciedleniem prowadzonej przez władze województwa polityki promującej Podlasie jako region turystyczny. O ponad 51% wzrosła też liczba firm działających w ramach sekcji „leśnictwo, rybactwo i rybołówstwo”. Duży przyrost liczby przedsiębiorstw odnotowano też w budownictwie, ponad 45%. Są jednak sekcje, w których nastąpiły spadki. O prawie 20% zmniejszyła się liczba firm zajmujących się pośrednictwem finansowym. Niestety spadła też liczba przedsiębiorstw przemysłowych.

4. Finansowanie rozwoju eksportu w województwie podlaskim z funduszy strukturalnych

Eksport jest istotnym elementem rozwoju dynamicznie rozwijającej się firmy. Mimo dekonjunkury, od 2007 r. wzrasta poziom eksportu. Przedsiębiorstwa przy braku popytu na rynku wewnętrznym poszukują zbytu na rynku międzynarodowym. W 2009 r. w województwie podlaskim zarejestrowanych było 419 firm prowadzących działalność eksportową. Najwięcej eksporterów znajdowało się w grupie małych przedsiębiorstw (234 podmiotów), a ich udział w przychodach ogółem wyniósł 8%. Firmy eksportowe dominowały w sekcjach „przetwórstwo przemysłowe” oraz „handel i naprawy”.

Pomoc finansowa może być udzielana tylko przedsiębiorcom działającym na rzecz innowacyjności i podmiotom działającym na rzecz rozwoju gospodarczego.

W ramach działania 6.1 *Paszport do eksportu* Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka finansowane są następujące obszary dotyczące eksportu:

1) doradztwo w zakresie:

a) wyboru rynku docelowego działalności eksportowej lub sprzedaży na Jednolitym Rynku Europejskim, zwanym dalej JRE (wewnątrzspółnotowych dostaw towarów),

b) przepisów, procedur, ustalonych zwyczajów i zasad warunkujących dostęp towaru, usługi lub kapitału do wybranego rynku, w tym do JRE lub rynku państw trzecich,

c) dostępnych instrumentów wsparcia finansowego dla eksportera lub sprzedającego usługi lub towary na JRE, w tym spraw ubezpieczeniowych związanych z eksportem,

2) oraz co najmniej jedno spośród następujących działań:

a) wyszukiwanie i dobór partnerów na rynku docelowym,

b) udział w imprezach targowo-wystawienniczych w charakterze wystawcy,

c) udział w branżowych misjach gospodarczych za granicą, mających na celu wyszukiwanie i dobór partnerów na rynkach docelowych,

d) uzyskanie niezbędnych dokumentów uprawniających do wprowadzenia towarów lub usług na wybrany rynek zagraniczny.

Jednocześnie wsparcie na udział w programie *Paszport do eksportu* może być udzielone tylko mikroprzedsiębiorcy, małemu lub średniemu przedsiębiorcy, który łącznie spełnia następujące warunki:

1) w ostatnim zakończonym roku obrotowym przed złożeniem wniosku o udzielenie wsparcia posiadał udział eksportu lub sprzedaży na JRE, w całkowitej sprzedaży nie większy niż:

a) 30% – w przypadku mikroprzedsiębiorcy,

b) 25% – w przypadku małego przedsiębiorcy,

c) 20% – w przypadku średniego przedsiębiorcy;

2) posiada potencjał rozwijania i prowadzenia transakcji eksportowych lub sprzedaży na JRE, wynikający z załączonego do wniosku kwestionariusza zawierającego

jącego podstawowe informacje dotyczące wnioskodawcy, przy czym kwestionariusz ten stanowi podstawę do zakwalifikowania przedsiębiorcy do programu *Paszport do eksportu*;

3) prowadzi działalność gospodarczą i ma siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną – miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Okres realizacji projektu objętego wsparciem na udział w programie *Paszport do eksportu* nie może być dłuższy niż 24 miesiące.

W województwie podlaskim mimo położenia przygranicznego zainteresowanie pozyskiwaniem środków unijnych jest bardzo słabe (tab. 3) i nie przekracza 2% sumy środków pozyskanych przez wszystkie województwa. Mimo że możliwości dostępu są takie same we wszystkich regionach, Podlasie nie wykazuje zainteresowania możliwościami wsparcia wymiany międzynarodowej.

Tabela 3. Firmy z województwa podlaskiego, które otrzymały dofinansowanie na rozwój eksportu z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w okresie 2007–2010

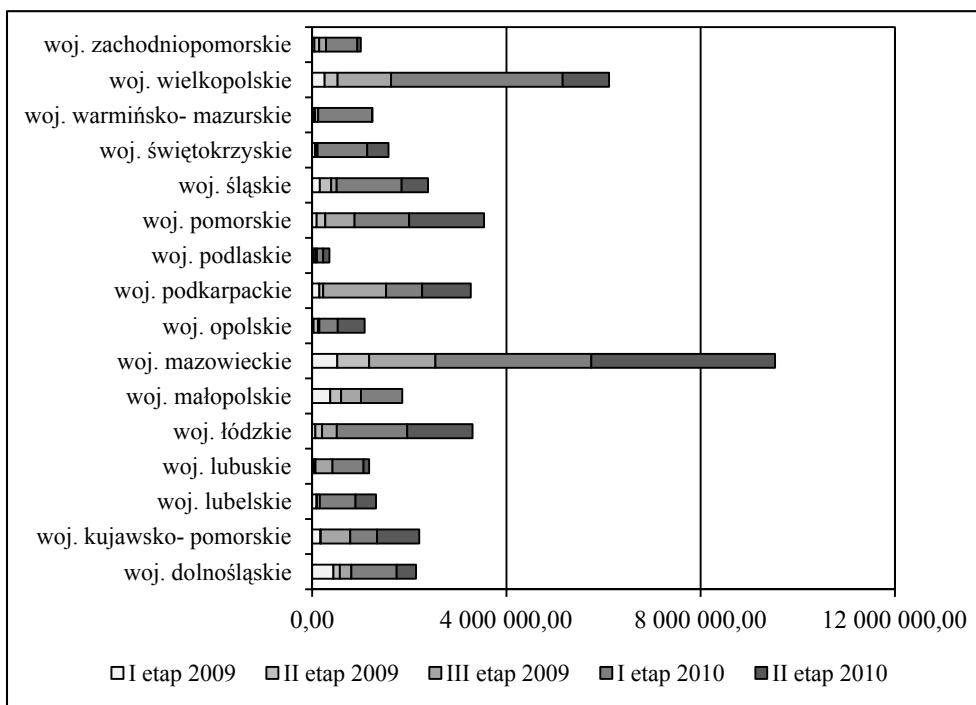
Firma	Miasto/ województwo	Tytuł projektu	Kwota dotacji z POIG
1	2	3	4
EDPOL Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Export Import Edward Dąbrowski	Łomża, podlaskie	Plan rozwoju eksportu kluczem ekspansji na rynki zagraniczne	10 000,00
Przedsiębiorstwo Wdrożeniowo-Produkcyjno-Handlowe Lech Lachowski	Księżyno, podlaskie	Plan rozwoju eksportu PWPH Lech Lachowski	10 000,00
Tobo Datzuk Sp. j.	Białystok, podlaskie	Eksport szansą rozwoju firmy TOBO	10 000,00
MAGMA S.A.P. s.c. Mirosław Gruchot, Maciej Alksnin	Grajewo, podlaskie	Opracowanie planu rozwoju eksportu na potrzeby firmy MAGMA S.A.P.	10 000,00
Podlaskie I etap 2009			40 000,00 (1,57%)
Polska I etap 2009			2 543 963,6
EDPOL Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Export Import Edward Dąbrowski	Łomża, podlaskie	Plan rozwoju eksportu kluczem ekspansji na rynki zagraniczne	10 000,00
Przedsiębiorstwo Wdrożeniowo-Produkcyjno-Handlowe Lech Lachowski	Księżyno, podlaskie	Plan rozwoju eksportu PWPH Lech Lachowski	10 000,00

Tabela 3, cd.

1	2	3	4
Tobo Datzuk Sp. j.	Białystok, podlaskie	Eksport, szansą rozwoju firmy TOBO	10 000,00
MAGMA S.A.P. s.c. Miroslaw Gruchot, Maciej Alksnin	Grajewo, podlaskie	Opracowanie planu rozwoju eksportu na potrzeby firmy MAGMA S.A.P.	10 000,00
Podlaskie II etap 2009			40 000,00 1,74%
Polska II etap 2009			2 301 081
DE NOVO Handel I Technika	Tatarowce, podlaskie	Opracowanie Planu Rozwoju Eksportu DE NOVO Handel i Technika	10 000,00
Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjno-Handlowe Monrol Sp. z o.o.	Mońki, podlaskie	Przygotowanie Planu Rozwoju Eksportu dla firmy Monrol Sp. z o.o.	9 998,80
KRK Karol Kirycki	Wasilków, podlaskie	Opracowanie planu rozwoju eksportu firmy KRK na lata 2010–2012	10 000,00
Przedsiębiorstwo Wdrożeniowo-Produkcyjno-Handlowe Lech Lachowski	Białystok, podlaskie	Wdrożenie planu rozwoju eksportu PWPH Lech Lachowski	88 650,00
Wydawnictwo i Drukarnia PPHU Libra s.c.	Białystok, podlaskie	Rozwój firmy Libra poprzez opracowanie strategii eksportowej	10 000,00
Przedsiębiorstwo Usług Specjalistycznych PEGAZUS Żywalewski Jarosław Zbigniew	Augustów, podlaskie	Wzmocnienie konkurencyjności firmy PEGAZUS poprzez zwiększenie eksportu i promocji	10 000,00
DOMEL Sp. z o.o.	Łomża, podlaskie	Przygotowanie Planu Rozwoju Eksportu na rynki zagraniczne dla firmy DOMEL Sp. z o.o.	10 000,00
Paweł Miksza „Eusługi”	Lipsk, podlaskie	Rozwój przedsiębiorstwa „Eusługi” poprzez eksport świadczonych usług	10 000,00
Podlaska Fabryka Okien i Drzwi Witraz Sp. z o.o.	Łyski, podlaskie	Rozwój firmy Witraz poprzez wdrożenie planu rozwoju eksportu	90 450,00
RMD BIKE CO Zenon Borzymowski, Konrad Kołosowski, Robert Maczyński s.c.	Zaścianki, podlaskie	Opracowanie planu rozwoju eksportu dla RMD BIKE CO	10 000,00
Podlaskie II etap 2010			Podlaskie II etap 2010
Polska II etap 2010			12 181 881

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.mg.gov.pl/node/10299> (dostęp: 28.10.2011).

W pierwszym etapie alokacji środków na rozwój eksportu z działania 6.1 *Paszport do eksportu* POIG-u firma zobowiązana jest przygotować plan rozwoju eksportu. Po jego zatwierdzeniu przez ekspertów instytucji pośredniczącej można się ubiegać o wsparcie działań założonych w planie rozwoju. Wyniki przedstawione w tab. 3 wskazują, iż mimo korzystnego położenia geopolitycznego województwa podlaskiego, niewykorzystywany jest potencjał rozwoju firm w kierunku wzmacniania eksportu. Z wymienionej listy beneficjentów (tab. 3) wynika, iż w ramach zainteresowanych podmiotów dominują firmy zlokalizowane przy stolicy województwa. Dominują firmy produkcyjno-handlowo-usługowe.

Rys. 1. Wykorzystanie funduszy strukturalnych na rozwój eksportu w ramach działania 6.1 POIG w okresie 2007–2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.mg.gov.pl/node/10299> (dostęp: 28.10.2011).

Największe zainteresowanie pozyskiwaniem środków na wymianę międzynarodową odnotowało województwo mazowieckie. Drugim znaczącym liderem jest województwo wielkopolskie. Kolejne to województwa pomorskie, łódzkie i podkarpackie. Zdecydowanie najmniej środków unijnych pozyskało województwo podlaskie, plasując się na ostatnim miejscu w rankingu. Na miejscu 15 znalazło się województwo zachodniopomorskie, a wcześniejsze to opolskie i lubuskie.

5. Zakończenie

Działania na rzecz spójności zostały zapisane jako jeden z priorytetów już w Traktacie rzymskim z 25.03.1957 r., na mocy którego została powołana Europejska Wspólnota Gospodarcza. Służą one wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej całej Wspólnoty poprzez niwelowanie nadmiernego zróżnicowania między regionami, podnoszenie konkurencyjności gospodarczej regionów, a także rozwiązywanie strukturalnych problemów społecznych i ekonomicznych stojących na drodze do uzyskania tej konkurencyjności. Zmienną zależną przy konkurencyjności kraju jest konkurencyjność przedsiębiorstw. W dobie kryzysu szczególnie trudno utrzymać przewagę konkurencyjną. Dodatkowe źródła finansowania inwestycji są szczególnie ważne. Polska praktyka pokazuje, iż firmy najczęściej wykorzystują do tego środki własne, a w drugiej kolejności – kredyty. Z innych form pozyskania kapitału korzystają znacznie rzadziej. Kondycja ekonomiczna firm przekłada się na stan całej gospodarki, dlatego podejmowanych jest wiele działań, które mają wspierać rozwój działań proeksportowych.

Wyniki przeprowadzonej analizy nie są obiecujące dla województwa podlaskiego. Wnioski wskazują, iż podlascy przedsiębiorcy mają znikomy udział w finansowaniu rozwoju eksportu funduszy unijnych. Przyczyna bezpośrednia to zapewne skupienie działań na rynkach regionalnych i rynku krajowym w celu zdobycia przewagi konkurencyjnej w mniejszej skali. Inna natomiast, pojawiająca się często, to brak wiedzy na temat możliwości wzmocnienia rozwoju eksportu z funduszy strukturalnych. Przedsiębiorstwa w województwie podlaskim powinny pełniej wykorzystywać swój potencjał, prowadząc jednocześnie działania rozwojowe na rynku międzynarodowym. Poszerzenie kierunków działania podlaskich przedsiębiorstw przyczyni się do wzrostu spójności gospodarczej, a pośrednio także społecznej i terytorialnej z innymi regionami europejskimi.

Literatura

- Bielawska A. (red.), *Nowoczesne zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, C.H. Beck, Warszawa 2009.
- Działalność przedsiębiorstw niefinansowych*, raporty GUS za lata 2004–2008, http://www.stat.gov.pl/gus/podmioty_gospodarcze_PLK_HTML.htm (5.10.2011).
- Engelhardt J. (red.), *Współczesne przedsiębiorstwo*, CeDeWu, Warszawa 2009. <http://www.mg.gov.pl/node/10299> (dostęp: 28.10.2011).
- Jankowska M., Sokół A., Wicher A., *Fundusze Unii Europejskiej dla przedsiębiorców 2007–2013: praktyczny poradnik z przykładami*, CeDeWu, Warszawa 2009.
- Jaremczuk K. (red.), *Uwarunkowania przedsiębiorczości: różnorodność i zmienność*, PWSZ im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Tarnobrzeg 2008.
- Rogoda B., *Fundusze pomocowe Unii Europejskiej wspierające przedsiębiorczość*, Kraków 2009.
- Sudoł S., *Przedsiębiorstwo. Podstawy nauki o przedsiębiorstwie. Zarządzanie przedsiębiorstwem*, PWE, Warszawa 2006.

Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą z dnia 25 marca 1957 r., DzU UE C 306, 17 grudnia 2007 r.

Traktat Wspólnot Europejskich, DzU Unii Europejskiej, C321/E11 z dnia 29.12.2006.

SUPPORT OF EXPORT DEVELOPMENT OF BUSINESSES IN PODLASKIE VOIVODESHIP IN THE COHESION POLICY

Summary: The aim of cohesion policy is to reduce differences of level development by regions and the growth of competitiveness of firms. Investment financing from the operational programs has many advantages. With it one can grow their business through staff training, purchase of machinery innovation, introducing new products or services or already offered quality improvement. Among the companies in Podlasie there is a noticeable improvement of awareness of the opportunities posed by the structural funds, as evidenced by the results of the survey. The existence of operational programs is beneficial for the development of entrepreneurial traits among managers of firms.

Keywords: cohesion, enterprises, export, structural funds.